

ДЕЯКІ ОСНОВНІ РОЗРОБКИ ХАРКІВСЬКИХ ПОЛІТЕХНИКІВ У ОБЛАСТІ ВІЙСЬКОВИХ КОЛІСНИХ ТА ГУСЕНИЧНИХ МАШИН

Назаренко С. О., Ткачук М. А., Марусенко С. І.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Історія створення військових колісних та гусеничних машин (КГМ) нерозривно зв'язана з провідним центром фундаментальних і прикладних наукових досліджень у галузі машинобудування – Харківським політехнічним інститутом (ХПІ, ХТІ, ХММІ) [1, 2]. У оглядовій роботі систематизовані матеріали про те, як зароджувалася у кузні висококваліфікованих кадрів ХТІ, формувалася і розвивалася багатьма поколіннями вчених і педагогів ХПІ перша в Україні наукова школа з бронетанкової техніки. Авторами наведена хронологія розвитку КГМ різних класів з оглядом зміни технічного рівня і стану виробництва бронетехніки в Україні під впливом політичних, економічних, ринкових та інших факторів, яка доповнить вітчизняну історіографію і дозволить прогнозувати можливі шляхи розвитку колісних та гусеничних машин. Бронетанкова техніка, яка виробляється у Харкові, стала одним з видів високотехнологічної експортної продукції України.

Величезну роль зіграли викладачі ХТІ, ХММІ та ХПІ (М. І. Медведєв, В. П. Аврамов, Є. Є. Александров та ін.) в організації підготовки спеціалістів - творців КГМ в Україні. Основними серійними заводами спеціальних машин в Україні були: Державне підприємство «Завод імені В. О. Малишева» з виробництва гусеничних транспортерів-тягачів МТТ і шасі для монтажу інженерного обладнання; Харківський тракторний завод – з виробництва багатоцільових легких броньованих тягачів-транспортерів МТ-ЛБ, спеціальних шасі та САУ на його базі (головні розробники - випускники ХТІ, ХММІ та ХПІ Б. М. Воронков, М. Г. Зубарєв, М. С. Сидельников, А. Д. Мотрич, М. П. Калугин, П. І. Сагір, В. К. Коваленко та ін.).

Випускники ХТІ, ХММІ та ХПІ (І. П. Бондаренко, П. П. Парфенов, К. Д. Петухов, М. О. Соболев, В. В. Пивоваров, Г. Д. Гриценко та ін.) керували основним бронетанкобудівним підприємством України – ДП «Завод імені В. О. Малишева». Випускники ХТІ, ХММІ та ХПІ (І. М. Алексєнко, І. С. Бер, Я. І. Баран, А. І. Веретенников, Л. К.-А. Магерамов, Ю. М. Бусяк, В. А. Жадан, Я. М. Мормило та ін.) очолювали та продовжують керувати у Харкові основним бронетанкобудівним конструкторським бюро України.

Література:

1. Назаренко С. А., Ткачук Н. А., Марусенко С.І. Еволюція разработок ученых и воспитанников ХПИ в области вооружения и военной техники в XX столетии. Вісник НТУ «ХПІ». Сер.: Машинознавство та САПР. Харків, НТУ «ХПІ». 2019. № 2. С. 14–33.
2. Назаренко С. А., Ткачук Н. А. Обзор некоторых ключевых направлений исследований ученых НТУ "ХПИ" в области динамики конструкций. Вісник НТУ «ХПІ». Сер.: Динаміка і міцність машин. Харків: НТУ "ХПІ". 2017. № 39 (1261). С. 49–56.